

Revista Virtuală Info MateTehnic

Revista virtuală de cultură tehnică, matematică și informatică pentru elevi, studenți, maștri și profesori din învățământul preuniversitar și universitar

Anul IV ,Volumul 15, Nr. 1-2-3/2015

www.infomate.ro

ISSN 2069-7988
ISSN-L 2069-7988

Probleme propuse spre rezolvare

Nicuşor Zlota, Focşani

108 .Prove that

$$\sum_{k=0}^n \frac{C_n^k}{F_{k+j}} \geq \frac{2^{2n}}{F_{2n+j}}, j \in N, \text{ where the fibonacci, } F_{n+2} = F_{n+1} + F_n, F_0 = 0, F_1 = 1$$

109.Let a,b,c be numbers real and k,p, k<p.Prove that

$$\frac{a^{k+p}}{a^p + b^p} + \frac{b^{k+p}}{b^p + c^p} + \frac{c^{k+p}}{c^p + a^p} \geq \frac{a^k + b^k + c^k}{2}$$

110.Let a>0 and sequence $(x_n)_{n \geq 0}, x_n \rightarrow x, n \rightarrow \infty$.

Evaluate $\lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{n!}(a^{\sqrt{x_n}-1} - 1)$

Solution Mathematical Reflections 5/2014, 6/2014

Solution Mathematical Excalibur 460,

School Science and Mathematics Association (ssma)

Solution Recreatii Matematice 2/2014

J315

Solution by Nicuşor Zlota, “Traian Vuia” Technical College, Focşani, Romania

By setting $a = \frac{x}{x+y+z}, b = \frac{y}{x+y+z}, c = \frac{z}{x+y+z}$, when inequality is equivalent to :

$$\sqrt{4a+1} + \sqrt{ab+1} + \sqrt{ac+1} \geq \sqrt{5} + 2 \Leftrightarrow$$

$$\sqrt{5x+y+z} + \sqrt{x+5y+z} + \sqrt{x+y+5z} \geq (\sqrt{5} + 2)\sqrt{x+y+z}$$

By squaring, we obtain

$$5x+y+z+x+5y+z+x+y+5z+2\sum\sqrt{5x+y+z}\sqrt{x+5y+z} \geq (x+y+z)(9+4\sqrt{5}) \Leftrightarrow$$

$$\sum\sqrt{5x+y+z}\sqrt{x+5y+z} \geq (1+2\sqrt{5})(x+y+z)$$

,(*)

We show that

$$\sqrt{5x+y+z}\sqrt{x+5y+z} \geq \sqrt{5}(x+y)+z \Leftrightarrow$$

$$8xy + (3-\sqrt{5})yz + (3-\sqrt{5})zx > 0, \forall x, y, z > 0$$

, is true

similarly we get

$$\sqrt{x+5y+z}\sqrt{x+y+5z} \geq \sqrt{5}(y+z)+x$$

$$\sqrt{x+y+5z}\sqrt{5x+y+z} \geq \sqrt{5}(x+z)+y$$

,that by gathering obtain inequality (*)

J319.

Solution by Nicușor Zlota, "Traian Vuia" Technical College, Focșani, Romania

Applying Cauchy-Schwarz-Buniakovski, we

$$\frac{a_1^2}{a_1a_2 - a_0a_1} + \frac{a_2^2}{a_2a_3 - a_1a_2} + \frac{a_3^2}{a_3a_4 - a_2a_3} + \dots + \frac{a_n^2}{a_n a_{n+1} - a_{n-1}a_n} \geq \frac{(a_1 + a_2 + \dots + a_n)^2}{-a_0a_1 + a_n a_{n+1}} = \frac{1}{a_n}$$

J321. Let x,y,z be positive real numbers such that xyz(x+y+z)=3. Prove that

$$\frac{1}{x^2} + \frac{1}{y^2} + \frac{1}{z^2} + \frac{54}{(x+y+z)^2} \geq 9$$

Proposed by Marius Stanean, Zalau, Romania

Solution by Nicușor Zlota, "Traian Vuia" Technical College, Focșani, Romania

Let

$$x + y + z = 3u$$

$$xy + yz + zx = 3v^2$$

$$xyz = w^3$$

, then we have $xyz(x+y+z) = 3 \Leftrightarrow 3uw^3 = 3 \Rightarrow uw^3 = 1, (1)$

This inequality is equivalent to

$$\frac{1}{x^2} + \frac{1}{y^2} + \frac{1}{z^2} + \frac{54}{(x+y+z)^2} \geq 9 \Leftrightarrow (x+y+z)^2(x^2y^2 + y^2z^2 + z^2x^2) + 54(xyz)^2 \geq 9(x+y+z)^2(xyz)^2 \Leftrightarrow$$

$$9u^2(9v^4 - 6uw^3) + 54w^6 \geq 9(9u^2)(w^6) \Leftrightarrow$$

$$u^2(3v^4 - 2) + 2w^6 \geq 3$$

Hence, our inequality is equivalent to $f(v^2) \geq 0$, where f is an increasing function.

J323. In triangle ABC

$$\sin A + \sin B + \sin C = \frac{\sqrt{5}-1}{2}$$

Proposed by Titu Andreescu, University of Texas at Dallas, USA

Solution by Nicușor Zlota, "Traian Vuia" Technical College, Focșani, Romania

In triangle ABC, we have :

$$a < b + c \Rightarrow \sin A < \sin B + \sin C$$

Therefore

$$\sin A + \sin A < \sin A + \sin B + \sin C = \frac{\sqrt{5}-1}{2} \Rightarrow \sin A < \frac{\sqrt{5}-1}{4} = \sin 162$$

$$A > 162^\circ$$

S313

Solution by Nicușor Zlota, "Traian Vuia" Technical College, Focșani, Romania

$$\text{Let } f(a,b,c) = \sum \sqrt{(a+b+1)(c+2)} - 3$$

we show that : $f(a,b,c) \geq 0$

We have

$$f(a,b,c) = \sum \sqrt{(a+b+1)(c+2)} - 3 = \sum \frac{(a+b+1)(c+2) - 9}{\sqrt{(a+b+1)(c+2)} + 3}$$

$$f(ab,c) = \sum \frac{ac + 2a + bc + 2b + 2 - (\sqrt{a} + \sqrt{b} + \sqrt{c})^2}{\sqrt{(a+b+1)(c+2)} + 3} =$$

$$\sum \frac{(\sqrt{a} - \sqrt{b})^2 + (\sqrt{bc} - 1)^2 + (\sqrt{ca} - 1)^2}{\sqrt{(a+b+1)(c+2)} + 3} \geq 0, \forall a, b, c \geq 0$$

S314

Solution by Nicușor Zlota, "Traian Vuia" Technical College, Focșani, Romania

we show that :

$$P = (x^3 - y^3)(y^3 - z^3)(z^3 - x^3) = q^3 - p^3$$

$$\text{We have : } (x - y)(y - z)(z - x) = q - p, (1)$$

$$(x^2 + xy + y^2)(y^2 + yz + z^2)(z^2 + zx + x^2) = q^2 + qp + p^2, (2)$$

We work in C. Let $\alpha = \frac{1 + \sqrt{3}i}{2}$. Then, $\alpha^3 = -1$ and thus

$$(x + \alpha y)(y + \alpha z)(z + \alpha x) = (\alpha^3 + 1)xyz + \alpha(x^2y + y^2z + z^2x) + \alpha^2(xy^2 + yz^2 + zx^2) =$$

$$\alpha p + \alpha^2 q = \alpha(p + \alpha q)$$

The asume computation with α replaced by $\frac{1}{\alpha}$ every where (and using $(\frac{1}{\alpha})^3 = -1$ instead of

$\alpha^3 = -1$) proves :

$$(x + \frac{1}{\alpha}y)(y + \frac{1}{\alpha}z)(z + \frac{1}{\alpha}x) = \frac{1}{\alpha}(p + \frac{1}{\alpha}q)$$

But any two complex u and v satisfy

$$(u + \alpha v)(u + \frac{1}{\alpha}v) = u^2 + uv + v^2$$

Hence ,

$$(x^2 + xy + y^2)(y^2 + yz + z^2)(z^2 + zx + x^2) = (x + \alpha y)(y + \alpha z)(z + \alpha x)\left(x + \frac{1}{\alpha}y\right)\left(y + \frac{1}{\alpha}z\right)\left(z + \frac{1}{\alpha}x\right) =$$

$$\alpha(p + \alpha q)\frac{1}{\alpha}\left(p + \frac{1}{\alpha}q\right) = p^2 + pq + q^2$$

From (1) and (2), obtain $P = (x^3 - y^3)(y^3 - z^3)(z^3 - x^3) = q^3 - p^3$

S319.Let a,b,c be positive real numbers such that a+b+c=1.Prove that for any positive real number t,

$$(at^2 + bt + c)(bt^2 + ct + a)(ct^2 + at + b) \geq t^3$$

Proposed by Titu Andreescu, University of Texas at Dallas, USA

Solution by Nicușor Zlota, “Traian Vuia” Technical College, Focșani, Romania

S319.Let a,b,c be positive real numbers such that a+b+c=1.Prove that for any positive real number t,

$$(at^2 + bt + c)(bt^2 + ct + a)(ct^2 + at + b) \geq t^3$$

Proposed by Titu Andreescu, University of Texas at Dallas, USA

Solution by Nicușor Zlota, “Traian Vuia” Technical College, Focșani, Romania

Using natural logarithm, we obtain

$$\ln[(at^2 + bt + c)(bt^2 + ct + a)(ct^2 + at + b)] \geq \ln t^3 \Leftrightarrow$$

$$\ln(at^2 + bt + c) + \ln(bt^2 + ct + a) + \ln(ct^2 + at + b) \geq 3 \ln t \quad (1)$$

Consider the function $f : [0, \infty) \rightarrow R, f(t) = \ln(at^2 + bt + c) + \ln(bt^2 + ct + a) + \ln(ct^2 + at + b) - 3 \ln t$

We shall prove that this function has non-negative derivative $f'(t) \geq 0, (*)$

We have

$$f'(t) = \frac{2at + b}{at^2 + bt + c} + \frac{2bt + c}{bt^2 + ct + a} + \frac{2ct + a}{ct^2 + at + b} - \frac{3}{t}$$

$$\frac{2at+b}{at^2+bt+c} + \frac{2bt+c}{bt^2+ct+a} + \frac{2ct+a}{ct^2+at+b} = \sum \frac{(2at+b)^2}{(2at+b)(at^2+bt+c)} \geq \frac{(2t+1)^2}{(2t^3+t)\sum a^2 + (3t^2+2t+1)\sum ab} \geq \frac{3}{t}$$

⇔

$$t(2t+1)^2 \geq 3(2t^3+t)\sum a^2 + 3(3t^2+2t+1)\sum ab, (2)$$

For

$$a = \frac{x}{x+y+z}, b = \frac{y}{x+y+z}, c = \frac{z}{x+y+z}, p=x+y+z, q=xy+yz+zx, r=xyz, \text{ the inequality (2) becomes}$$

$$(4t^3+4t^2+t)(\sum x)^2 \geq 3t(2t^2+1)\sum x^2 + 3(3t^2+2t+1)\sum xy \Leftrightarrow$$

$$(t-1)((8t^2+7t+3)\sum xy - 2t(t-1)\sum x^2) \geq 0 \Rightarrow t-1 \geq 0,$$

or

$$2t^2(4\sum xy - \sum x^2) + t(7\sum xy + 2\sum x^2) + 3\sum xy \geq 0$$

$$\Delta_t = (7\sum xy + 2\sum x^2)^2 - 24\sum xy(4\sum xy - \sum x^2) = 4p^4 - 135q^2 + 36p^2q = 4p^4 - 36q^2 + 9q(4p^2 - 12q) + 9q^2 \geq 0$$

We have proved (*), therefore the function f is increasing.

It follows that $f(t) \geq 0, \forall t \geq 1, \text{ q.e.d}$

U314

Solution by Nicușor Zlota, "Traian Vuia" Technical College, Focșani, Romania

Denote by $\frac{1}{n} = t \rightarrow 0$, for $n \rightarrow \infty$, we have :

$$l = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{1 + \sqrt[n]{2} + \sqrt[n]{3} + \dots + \sqrt[n]{k}}{k} \right)^n = \lim_{t \rightarrow 0} \left(\frac{1 + 2^t + \dots + k^t}{k} \right)^{\frac{1}{t}}$$

Applying l'Hospital's rule, we :

$$l = \exp \lim_{t \rightarrow 0} \frac{\ln \frac{1 + 2^t + \dots + k^t}{k}}{t} = \exp \lim_{t \rightarrow 0} \frac{1 \ln 1 + 2^t \ln 2 + \dots + k^t \ln k}{1 + 2^t + \dots + k^t} =$$

$$\exp \frac{\ln 2 + \ln 3 + \dots + \ln k}{k} = \sqrt[k]{1 \cdot 2 \cdot \dots \cdot k} = \sqrt[k]{k!}$$

We show by induction that:

$\sqrt[k]{k!} > \frac{k}{e}$, (1), or $k = 1$, the inequality is true.

Suppose that (1) is true and prove

$$(k+1)! > \left(\frac{k+1}{e}\right)^{k+1} \Leftrightarrow k!(k+1) > (k+1)\left(\frac{k}{e}\right)^k > \left(\frac{k+1}{e}\right)^{k+1} \Leftrightarrow e > \left(\frac{k+1}{e}\right)^{k+1} \Rightarrow$$

$$e > \left(1 + \frac{1}{k}\right)^k$$

S307

Solution by Nicușor Zlota, "Traian Vuia" Technical College, Focșani, Romania

Take $D \in BC$, then in triangle ADB, we have succesively :

$$\triangle ADB \Rightarrow AD = AB \sin B \Rightarrow a = 4c \sin B$$

From the theorem of sinuses we get :

$$\begin{aligned} \sin A = 4 \sin C \sin B &\Leftrightarrow \sin(240 - 2B) = 4 \sin(B - 60) \sin B \Leftrightarrow \\ 2 \sin(120 - B) \cos(120 - B) &= 4 \sin B \sin(60 - B) \Leftrightarrow \\ (\sqrt{3} \cos B + \sin B)(\sqrt{3} \sin B - \cos B) &= 4 \sin B (\sin B - \sqrt{3} \cos B) \Leftrightarrow \\ (\sqrt{3} - 4) \sin^2 B + (2 + 4\sqrt{3}) \sin B \cos B - \sqrt{3} \cos^2 B &= 0 \end{aligned}$$

Denoting $\text{tg}B=t$, the equation becomes :

$$(\sqrt{3} - 4)t^2 + (2 + 4\sqrt{3})t - \sqrt{3} = 0 \Rightarrow t = \sqrt{3} + 2, \text{ whence}$$

$$\text{tg}B = \sqrt{3} + 2 \Rightarrow \angle B = 75^\circ$$

O324. Let a, b, c, d be nonnegative real numbers such that $a^3 + b^3 + c^3 + d^3 + abcd = 5$. Prove that

$$abc + bcd + cda + dab - abcd \leq 3$$

Proposed by An Zhen-ping, Xianyang Normal University, China

Solution by Nicușor Zlota, "Traian Vuia" Technical College, Focșani, Romania

We fix $m = a + b$ and $n = c + d$. Let $x = ab$ and $y = cd$, then we have

$$m^3 - 3mx + n^3 - 3ny + xy = 5, (1)$$

,and

$$abc + bcd + cda + dab - 3 - abcd = nx + my - xy - 3 = f(x, y)$$

Is a linear (convex) function in both x and y.

It only reaches the maximum at bound ary values, namely :

$$\max f(x, y) = f(\alpha, \beta); \alpha \in \{0, \frac{m^2}{4}\}, \beta \in \{0, \frac{n^2}{4}\}$$

If $\alpha = \frac{m^2}{4}$ and $\beta = \frac{n^2}{4}$, we have : a=b, c=d. In this case, the problem becomes :

$$2a^3 + 2c^3 + a^2c^2 = 5,$$

$$2a^2c + 2ac^2 - a^2c^2 \leq 3 \Rightarrow a = c$$

The equality holds for a=b=c=d=1

Otherwise, if $\alpha \neq \frac{m^2}{4}$ and $\beta \neq \frac{n^2}{4}$, we must have mn=0 or abcd=0, assume that d=0, the inequality

$$\text{becomes } abc \leq 3 \text{ if } a^3 + b^3 + c^3 = 5$$

This follows immediately from AM-GM inequality and attains equality for $a = b = c = \sqrt[3]{\frac{5}{3}}$

We are done.

460. If x,y,z >0 and x+y+z+2=xyz, then prove that

$$x + y + z + 6 \geq 2(\sqrt{yz} + \sqrt{zx} + \sqrt{xy})$$

Solution (1)

Solution by Nicușor ZLOTA, "Traian Vuia" Technical College, Focșani, Romania

Inegalitatea din enut se mai poate scrie astfel

$$x + y + z + 6 \geq 2 \frac{yz}{\sqrt{yz}} + 2 \frac{zx}{\sqrt{zx}} + 2 \frac{xy}{\sqrt{xy}}, (*)$$

Notam cu : $a = \frac{2}{\sqrt{yz}}, b = \frac{2}{\sqrt{zx}}, c = \frac{2}{\sqrt{xy}}$, atunci

$x = \frac{2a}{bc}, y = \frac{2b}{ca}, z = \frac{2c}{ab}$, deci conditia din enut devine

$$a^2 + b^2 + c^2 + abc = 4, (1)$$

Pentru a,b,c numere reale pozitive exista $A, B, C \in (0, \frac{\pi}{2})$ astfel incat

$a=2\cos A, b=2\cos B, c=2\cos C$, atunci (1) devine $\cos^2 A + \cos^2 B + \cos^2 C + 2 \cos A \cos B \cos C = 1$, care este adevarata

Inlocuind in (*), obtinem inegalitatea

$$a^2 + b^2 + c^2 + 3abc \geq 2(ab + bc + ca) \Leftrightarrow$$

$$\cos^2 A + \cos^2 B + \cos^2 C + 6 \cos A \cos B \cos C \geq 2(\cos A \cos B + \cos B \cos C + \cos C \cos A)$$

$$\Leftrightarrow 1 + 4 \cos A \cos B \cos C \geq 2(\cos A \cos B + \cos B \cos C + \cos C \cos A), (2)$$

Utilizand formulele $\prod \cos A = \frac{s^2 - (2R+r)^2}{4R^2}$, $\sum \cos A \cos B = \frac{s^2 + r^2 - 4R^2}{4R^2}$

, atunci inegalitatea (2), devine :

$$1 + 4 \frac{s^2 - (2R+r)^2}{4R^2} \geq \frac{s^2 + r^2 - 4R^2}{4R^2} \Leftrightarrow s^2 \geq 2R^2 + 8Rr + 3r^2, (3)$$

Pentru a demonstra inegalitatea (3), avem urmatorul rezultat

Intr-un triunghi neobtuzunghic ABC exista inegalitatea Walker

$$a^2 + b^2 + c^2 \geq 4(R+r)^2 \Leftrightarrow 2s^2 - 2r^2 - 8Rr - 4(R+r)^2 \geq 0 \Rightarrow s^2 \geq 2R^2 + 8Rr + 3r^2, \text{ adica (3)}$$

Demonstratie(inegalitatea lui Walker)

Avem succesiv

$$\frac{a^2 + b^2 + c^2}{8RS} = \sum \frac{\cos^2 A}{a \cdot \cos A} \stackrel{(C.B.S.)}{\geq} \frac{(\sum \cos A)^2}{\sum a \cdot \cos A} = \frac{(R+r)^2}{2RS} \Rightarrow a^2 + b^2 + c^2 \geq 4(R+r)^2$$

Solution (2) Notam cu $x=a+ab, y=b+bc, z=c+ca$, astfel incat $abc=1$, care verifica conditia din enut.

Atunci inegalitatea devine

$$a + ab + b + bc + c + ca + 6 \geq 2(\sqrt{(b+bc)(c+ca)} + \sqrt{(c+ca)(a+ab)} + \sqrt{(a+ab)(b+bc)}) =$$

$$2(\sqrt{(bc+1)(1+c)} + \sqrt{(ca+1)(1+a)} + \sqrt{(ab+1)(1+b)})$$

, unde am folosit inegalitatea $\alpha + \beta \geq 2\sqrt{\alpha\beta}$ si

$$(b+bc)(c+ca) = bc + abc + bc^2 + abc^2 = bc + 1 + bc^2 + c = (bc+1)(1+c)$$

5322.

If $\lim_{n \rightarrow \infty} (-\frac{3}{2}\sqrt[3]{n^2} + \sum_{k=1}^n \frac{1}{\sqrt[3]{k}}) = a > 0$, then compute $\lim_{n \rightarrow \infty} (-\frac{3}{2}\sqrt[3]{n^2} + \sum_{k=1}^n \frac{1}{\sqrt[3]{k}})^{\sqrt[3]{n}}$

Proposed by D.M. Baținetu-Giurgiu, “Matei Basarab” National College, Bucharest, Romania and Neculai Stanciu “George Emil Palade” School, Buzau, Romania

Solution by Nicușor Zlota, “Traian Vuia” Technical College, Focșani, Romania

Avem cazul 1^∞

Notam cu $a_n = -\frac{3}{2}\sqrt[3]{n^2} + \sum_{k=1}^n \frac{1}{\sqrt[3]{k}}$, atunci limita se poate scrie astfel :

$$l = \lim_{n \rightarrow \infty} (1 + \frac{a_n}{a})^{\sqrt[3]{n}} = \lim_{n \rightarrow \infty} [(1 + \frac{a_n - a}{a})^{\frac{a_n - a}{a}}]^{\frac{a_n - a}{a} \sqrt[3]{n}} = e^{\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n - a}{a} \sqrt[3]{n}}$$

Fie $l_1 = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n - a}{a} \sqrt[3]{n} = \frac{1}{a} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n - a}{\frac{1}{\sqrt[3]{n}}}$, si aplicand lema lui Cesaro-Stolz, avem succesiv :

$$l_1 = \frac{1}{a} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1} - a_n}{\frac{1}{\sqrt[3]{n+1}} - \frac{1}{\sqrt[3]{n}}} = \frac{1}{a} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{-\frac{3}{2}\sqrt[3]{(n+1)^2} + \frac{1}{\sqrt[3]{n+1}} + \frac{3}{2}\sqrt[3]{n}}{\frac{1}{\sqrt[3]{n+1}} - \frac{1}{\sqrt[3]{n}}}$$

$$l_1 = \frac{1}{2a} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(3n+1 - 3\sqrt[3]{n^2(n+1)})\sqrt[3]{n}}{\sqrt[3]{n+1} - \sqrt[3]{n}} = \frac{1}{2a} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(9n+1)(\sqrt[3]{n(n+1)^2} + \sqrt[3]{n^2(n+1)} + n)}{(3n+1)^2 + (9n+3)\sqrt[3]{n^2(n+1)} + 9n\sqrt[3]{n(n+1)^2}} = \frac{1}{2a}$$

Deci limita este $l = e^{\frac{1}{2a}}$

Generalizare :

If $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(-\frac{p}{p-1} \sqrt[p]{n^{p-1}} + \sum_{k=1}^n \frac{1}{\sqrt[p]{k}} \right) = a > 0$, then compute

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{-\frac{p}{p-1} \sqrt[p]{n^{p-1}} + \sum_{k=1}^n \frac{1}{\sqrt[p]{k}}}{a} \right)^{\sqrt[p]{n}}, p \in \mathbb{N}, p \geq 2$$

In mod similar se procedeaza la fel , deci prin urmare , limita este egala cu : $e^{\frac{1}{(p-1)a}}$

5327: Show that in any triangle ABC, with the usual notations, that

$$\left(\frac{ab}{a+b} \right)^2 + \left(\frac{bc}{b+c} \right)^2 + \left(\frac{ca}{c+a} \right)^2 \geq 9r^2$$

Proposed by D.M. Baținetu-Giurgiu, “Matei Basarab” National College, Bucharest, Romania and Neculai Stanciu, “George Emil Palade” School, Buzau, Romania

Solution (1) by Nicușor Zlota, “Traian Vuia” Technical College, Focșani, Romania

Notam cu $x = \frac{1}{a}, y = \frac{1}{b}, z = \frac{1}{c}$, atunci inegalitatea devine

$$\frac{1}{(x+y)^2} + \frac{1}{(y+z)^2} + \frac{1}{(z+x)^2} \geq \frac{9}{4(xy+yz+zx)}, (1)$$

,care reprezinta inegalitatea data la Olimpiada Iran 1996

Folosind notatiile de mai sus, obtinem

$$\frac{9abc}{4(a+b+c)} \geq 9r^2 \Leftrightarrow \frac{36Rrs}{8s} \geq 9r^2 \Rightarrow R \geq 2r, \text{ care reprezinta inegalitatea lui Euler, unde}$$

$$abc = 4Rrs, a + b + c = 2s$$

Pentru mai multe detalii privind demonstrarea inegalitatii (1), puteti vedea urmatoarele :

- [1.] Yu-Dong Wu, Chang-Jian Zhao- Building triangle to prove algebraic inequalities, Octogon Mathematical Magazine, vol 12, no.2.A./2004, October 2004.
 [2]. [4] Cezar Lupu, Asupra inegalitatii lui Gerretsen, RMT, vol XI (seria a IV-a), pag. 3-10, no.4/2006., <http://www.mateforum.ro/articole/Gerretsen.pdf>,
 [3]. Titu Andreescu, Old new inequalities,

Solution (2) by Nicușor Zlota, “Traian Vuia” Technical College, Focșani, Romania

Folosind inegalitatiile

$$x^2 + y^2 + z^2 \geq xy + yz + zx$$

$$xy + yz + zx \geq \frac{9xyz}{x + y + z}$$

, si punand : $x = \frac{ab}{a+b}, y = \frac{bc}{b+c}, z = \frac{ca}{c+a}$, obtinem

$$xy + yz + zx \geq \frac{9xyz}{x + y + z} \Leftrightarrow \sum \frac{ab^2c}{(a+b)(b+c)} \geq \frac{9(abc)^2}{\left(\sum \frac{ab}{a+b}\right)\prod(a+b)} \geq 9r^2$$

$$\Leftrightarrow 8R^2 \geq s^2 + r^2 + 2Rr$$

Aplicand inegalitatea lui Gerretsen, avem

$$s^2 \leq 4R^2 + 4Rr + 3r^2 \leq 8R^2 - r^2 - 2Rr \Rightarrow (R - 2r)(2R + r) \geq 0, \text{ care este evidenta, deoarece } R \geq 2r$$

, unde am utilizat urmatoarele formule : $a+b+c=2s$,

$$abc = 4Rrs, ab + bc + ca = s^2 + r^2 + 4Rr,$$

$$\prod(a+b) = \sum a \sum ab - abc = 2s(s^2 + r^2 + 2Rr),$$

$$\sum \frac{ab}{a+b} \leq \frac{a+b+c}{2} = s$$

5329: Proposed by Arkady Alt, San Jose, CA

Find the smallest value of

$$\frac{x^3}{x^2 + y^2} + \frac{y^3}{y^2 + z^2} + \frac{z^3}{z^2 + x^2}$$

where real $x; y; z > 0$ and $xy + yz + zx = 1$

Solution by Nicușor Zlota, "Traian Vuia" Technical College, Focșani, Romania

Avem

$$E = \frac{x^3}{x^2 + y^2} + \frac{y^3}{y^2 + z^2} + \frac{z^3}{z^2 + x^2} = \sum \frac{x^3}{x^2 + y^2} = \sum \left(x - \frac{xy^2}{x^2 + y^2} \right) \geq \sum \left(x - \frac{xy^2}{2xy} \right) =$$
$$= \sum \left(x - \frac{y}{2} \right) = \frac{x + y + z}{2}$$

, unde am utilizat $x^2 + y^2 \geq 2xy$

$$\text{Deci } E \geq \frac{x + y + z}{2} \geq \frac{\sqrt{3(xy + yz + zx)}}{2} = \frac{\sqrt{3}}{2}$$

Generalizare : Find the smallest value of

$$\frac{x^{k+p}}{x^p + y^p} + \frac{y^{k+p}}{y^p + z^p} + \frac{z^{k+p}}{z^p + x^p}$$

, where real $x; y; z > 0$ and $xy + yz + zx = 1, k < p$

Demonstratie

Vom arata ca :

$$\frac{x^{k+p}}{x^p + y^p} + \frac{y^{k+p}}{y^p + z^p} + \frac{z^{k+p}}{z^p + x^p} \geq \frac{\sum x^k}{2}, (1)$$

Folosim inegalitatea lui Cauchy-Buniakovschi-Schwarz :

$$\left(\sum \frac{x^{k+p}}{x^p + y^p}\right) \left(\sum x^{k-p}(x^p + y^p)\right) \geq \left(\sum \sqrt{\frac{x^{k+p}}{x^p + y^p}} \sqrt{x^{k-p}(x^p + y^p)}\right)^2 = \left(\sum x^k\right)^2$$

Este suficient acum sa demonstram ca :

$$\frac{\left(\sum x^k\right)^2}{\sum x^{k-p}(x^p + y^p)} \geq \frac{\sum x^k}{2}$$

,ceea ce este echivalent cu :

$$2\sum x^k \geq \sum x^{k-p}(x^p + y^p) \Leftrightarrow \sum x^k \geq \sum x^{k-p}y^p, (2)$$

Folosim acum inegalitatea ponderata a mediilor ,

$$\alpha a + \beta b + \gamma c \geq a^\alpha b^\beta c^\gamma, \alpha + \beta + \gamma = 1$$

, si obtinem inegalitatii de forma

$$\frac{k-p}{k} x^k + \frac{p}{k} y^k \geq (x^k)^{\frac{k-p}{k}} (y^k)^{\frac{p}{k}}$$

$$\frac{k-p}{k} y^k + \frac{p}{k} z^k \geq (y^k)^{\frac{k-p}{k}} (z^k)^{\frac{p}{k}}$$

$$\frac{k-p}{k} z^k + \frac{p}{k} x^k \geq (z^k)^{\frac{k-p}{k}} (x^k)^{\frac{p}{k}}$$

De aici, prin insumare, obtinem inegalitatea (2) si astfel inegalitatea (1) este demonstrata

Pentru a rezolva cerinta dorita, vom utiliza inegalitatea

$$x^k + y^k + z^k \geq \frac{1}{3^{k-1}} (x + y + z)^k \geq \frac{1}{3^{k-1}} (\sqrt{3(xy + yz + zx)})^k = 3^{\frac{2-k}{2}}$$

Deci,

$$E = \frac{x^{k+p}}{x^p + y^p} + \frac{y^{k+p}}{y^p + z^p} + \frac{z^{k+p}}{z^p + x^p} \geq \frac{\sum x^k}{2} = \frac{3^{\frac{2-k}{2}}}{2}$$

Pentru $k=1$ si $p=2$, obtinem ceea ce trebuia demonstrat.

E-mail : nicuzlota@yahoo.com

Recreatii Matematice 2/2014

IX-153

Solutie : Nicusor Zlota Colegiul Tehnic Auto Traian Vuia, Focsani

Folosind inegalitatea lui Cauchy-Buniakowschi-Schwartz, avem :

$$\sum \frac{a^2}{r_a r_b} \geq \frac{(a+b+c)^2}{r_a r_b + r_b r_c + r_c r_a} = \frac{4p^2}{p^2} = 4$$

, unde : $r_a r_b + r_b r_c + r_c r_a = p^2$

X-154

Solutie : Nicusor Zlota –Colegiul Tehnic Auto Traian Vuia, Focsani

Fie A,B,C,O punctele de afixe ale lui z_1, z_2, z_3 si 0, atunci inegalitatea din enut se scrie astfel :

$$\max\left(\frac{1}{AB}, \frac{1}{AC}, \frac{1}{BC}\right) \geq \frac{2\sqrt{3}}{3 + 3 \max(OA^2, OB^2, OC^2)}, (1)$$

Fie AB cea mai mica latura a triunghiului ABC si $k = \max(OA^2, OB^2, OC^2)$. Inegalitatea (1) devine :

$$3 + 3k \geq 2\sqrt{3}AB, (2)$$

Folosind relatia lui Leibniz,avem :

$$3k \geq OA^2 + OB^2 + OC^2 = 3OG^2 + \frac{AB^2 + BC^2 + CA^2}{3} \geq AB^2, \text{ deci}$$

$3k \geq AB^2$. Atunci $3 + 3k \geq 3 + AB^2$ si este suficient sa aratam ca :

$$3 + AB^2 \geq 2\sqrt{3}AB \Leftrightarrow (AB - \sqrt{3})^2 \geq 0$$

L268

Solutie : Nicusor Zlota- Colegiul Tehnic Auto Traian Vuia, Focsani

Notam cu $p = a + b + c, q = ab + bc + ca, r = abc$, atunci inegalitatea din enut devine

$$\frac{\sum a^2 - \sum ab}{(\sum a)^2} + \sum \frac{2a}{2a+b+c} = \frac{p^2 - 3q}{p^2} + \sum \frac{2a}{p+a} \geq \frac{3}{2} \Leftrightarrow$$

$$2(p^2 - 3q)\prod(p+a) + 4ap^2 \sum (p+b)(p+c) \geq 3p^2 \prod(p+a) \Leftrightarrow$$

$$2p^5 - 5p^3q + 11p^2r - 6pq^2 - 6qr \geq 0$$

,(1)

$$\text{unde : } \prod(p+a) = 2p^3 + pq + r,$$

$$\sum 4ap^2(p^2 + pb + pc + bc) = 4p^5 + 8p^3q + 12p^2r$$

Inegalitatea (1) se poate scrie astfel :

$$2p^2(p^3 - 4pq + 9r) + 3q(p^3 - 4pq + 9r) + 6(pq^2 - 2p^2r - 3qr) + 5r(p^2 - 3q) \geq 0,$$

, care este evidenta deoarece

$$p^3 - 4pq + 9r \geq 0,$$

$$pq^2 - 2p^2r - 3qr \geq 0$$

$$p^2 - 3q \geq 0$$

,care reprezinta inegalitatile lui Schur.

L271

Solutie Nicusor Zlota, Colegiul Tehnic Auto Traian Vuia, Focsani

Notam cu $a=y+z, b=z+x, c=x+y$, atunci inegalitatea din enut este echivalenta cu :

$$\sum \frac{bc}{(p-a)^2} = \sum \frac{(y+z)(z+x)}{x^2} = \frac{3x^2y^2z^2 + (xy + yz + zx)(x^2y^2 + y^2z^2 + z^2x^2)}{x^2y^2z^2} \geq \frac{20}{3} \frac{R}{r} - \frac{4}{3} \Leftrightarrow$$

$$\frac{3x^2y^2z^2 + (xy + yz + zx)(x^2y^2 + y^2z^2 + z^2x^2)}{x^2y^2z^2} - \frac{20}{3} \frac{(x+y)(y+z)(z+x)}{4xyz} + \frac{4}{3} \geq 0$$

,(1)

$$\text{, unde } \frac{R}{r} = \frac{abc}{4S} \frac{p}{S} = \frac{(x+y)(y+z)(z+x)}{4xyz}$$

Daca x, y, z sunt numere reale pozitive si notam cu :

$p = x + y + z, q = xy + yz + zx, r = xyz$, atunci inegalitatea (1) devine :

$$\frac{3r^2 + q(q^2 - 2pr)}{r^2} - \frac{5(pq - r)}{3r} + \frac{4}{3} \geq 0 \Leftrightarrow 3q^3 - 11pqr + 18r^2 \geq 0 \Rightarrow 3(q^3 - 4pqr + 9r^2) + r(pq - 9r) \geq 0$$

, care este evidenta, deoarece :

$$q^3 - 4pqr + 9r^2 \geq 0$$

$pq - 9r \geq 0$, care reprezinta inegalitatile lui Schur.

INTERDEPENDENȚA DINTRE TEORIE ȘI PRACTICĂ LA MODULUL „SISTEME DE AUTOMATIZARE”

IRINA AURA MANOLACHE
COLEGIUL TEHNIC „RADU NEGRU” GALAȚI

Activitatea de instruire, ca expresie a procesului de formare și dezvoltare a personalității celor educați, nu se limitează la acumularea cunoștințelor de către cei instruiți – deși această intenție se manifestă pregnant – ea vizează și formarea capacității de a le utiliza, de a le aplica în situații și în forme variate.

Instruirea și învățarea presupun nu numai "*a ști*", ci și "*a ști să rezolvi probleme, să răspunzi unor situații noi, a ști să faci*". Cu toate că această relație strânsă dintre cunoștințe și aplicațiile lor constituie un punct de vedere acceptat, cvasiunanim acceptat, este încă răspândită optica potrivit căreia nota distinctivă a elevului "bine pregătit" o constituie cantitatea de informație pe care o stăpânește. Această optică devine și mai gravă, prin consecințele ei, atunci când cei care posedă un ansamblu apreciabil de cunoștințe nu știu cum sau nu pot să le folosească în realizarea unor acțiuni practice în care cunoștințele acumulate își găsesc utilizarea.

În pofida orientărilor promovate de teoria pedagogică actuală, ca și a progreselor înregistrate și din acest punct de vedere de noile curriculumuri școlare, învățământul din țara noastră continuă totuși să fie "bogat" în informații și relativ "sărac" în acțiuni. În rândul factorilor și condițiilor care generează dezechilibrul dintre cele două componente ale instruirii – cea teoretică și cea aplicativă – alături de cele care privesc, în unele cazuri, absența mijloacelor necesare, timpul de învățământ ș.a., figurează și circumstanțe cu o notă accentuată de subiectivitate, cum este neînțelegerea deplină a legăturii teoriei cu practica și a modurilor adecvate de realizare a acesteia.

Abordarea cuplului "teorie-practică", din *perspectivă epistemologică*, impune cu necesitate unele determinări cu privire la natura cunoștințelor însușite în școală și în activitatea practică, precum și modul de însușire a acestora.

Privită din această perspectivă, acumularea cunoștințelor se face pe două căi:

- Prin confruntarea subiectului cu lumea înconjurătoare materială și (sau) socială, cunoștințele acumulate dobândind un caracter preponderent *empiric; sunt dominante în științe ale naturii*.
- Prin intermediul simbolurilor, cunoștințe abstracte, dominante în științele socio-umane, în matematică și științe ale naturii cum sunt fizica și chimia.

Învățarea în școală apare ca un loc și moment privilegiate pentru acumularea de cunoștințe de o manieră în contact cu lumea simbolurilor; deci realul este evocat, relatat, explicat.

Cunoașterea empirică se realizează în contextul întregii existențe a individului, inclusiv în contextul activității școlare. Aceste căi de dobândire a cunoștințelor nu sunt distincte în mod absolut. Ele coexistă, se întrepătrund și se completează reciproc. Privite din perspectiva dezvoltării ontogenetice a individului, în copilărie este dominantă cunoașterea empirică stimulată de curiozitatea naturală a copilului, de reflexul de orientare în lumea reală, tendință înăscută spre

activități proprii ființei umane. Această experiență cognitivă realizată prin acțiunea directă de cunoaștere a lucrurilor, precede cunoașterea prin transmiterea sistematică a informațiilor de către cei din jur. Ea servește ca bază pentru învățarea sistematică în școală.

O altă determinare privește faptul că procesul activității practice, prin caracterul său concret, constituie nu numai sursa unor informații, ci, în același timp, sursa unor probleme de investigat care suscită interesul, învățarea, iar procesul acesta este continuu și ascendent pe măsura înaintării în vârstă a educabililor.

În concluzie, *activitățile practice constituie:*

- izvor de cunoștințe;
- mijloc de valorificare a cunoștințelor însușite;
- mijloc de pregătire și verificare a pregătirii pentru viață;
- modalitate de formare a personalității;

Totuși, școala nu se identifică cu viața. Imaginea dominantă a școlii este aceea a locului separat de viață unde omul se pregătește pentru viață. De aceea, practica școlară apare ca disociată de practica socială.

Pentru J.H. Pestalozzi, s-a impus ideea din necesitatea ca fiecare "să-și înobileze natura umană" și pentru a reuși "să-și croiască drum în viață" în condițiile sociale de la sfârșitul secolului al XVIII-lea. De aceea, Pestalozzi considera necesar ca însușirea cunoștințelor să fie *însoțită de activități practice*, iar școala să-l inițieze pe copil într-o *meserie specifică* regiunii unde trăiește.

Principiul interacțiunii dintre teorie și aplicațiile ei (practica = nu minimalizează importanța conținuturilor teoretice în afirmarea individului pentru viață, ci presupune "a ști" și "a ști să te folosești" de cele învățate. Dacă importanța și utilitatea acumulării unor cunoștințe sunt puse în evidență de capacitatea subiecților de a le utiliza în realizarea unor noi demersuri cognitive și (sau) în aplicații practice, tot atât de adevărat și de important este și corolarul acestei relații și anume că abilitatea de a efectua diverse aplicații nu se poate realiza prin separarea artificială a acestei competențe de suportul ei teoretic reprezentat de cunoștințele acumulate.

În consecință, *interdependența dintre teorie și practică* exprimă necesitatea ca:

- Activitatea de instruire să prilejuiască aplicarea în practică a cunoștințelor însușite și să contribuie la formularea abilităților și capacității de aplicare.
- Activitățile practice să fie realizate astfel încât să prilejuiască utilizarea cunoștințelor însușite, să contribuie la consolidarea și aprofundarea acestora și la lărgirea orizontului de cunoaștere.

Interacțiunea dintre teorie și practică, implicit capacitatea aplicativă, prezintă o arie largă de manifestare; ea nu se reduce la realizarea unei activități practice de un anumit fel, ci are un sens mai larg, mai cuprinzător, încorporând:

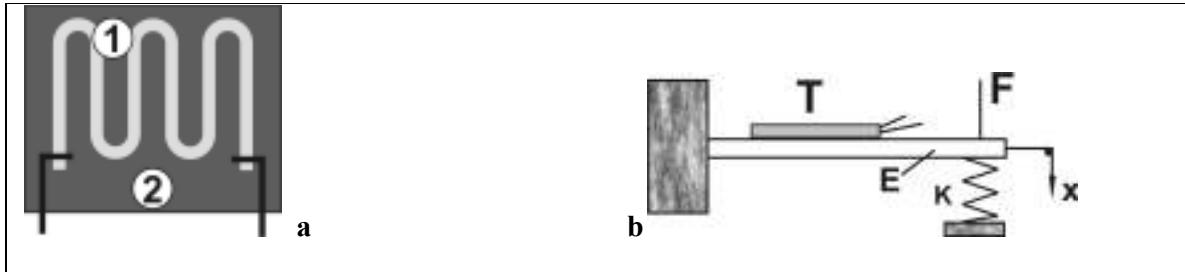
- dobândirea unor noi cunoștințe cu ajutorul celor învățate; înțelegerea altor fenomene;
- rezolvarea unor exerciții și probleme;
- efectuarea unei demonstrații experimentale;
- efectuarea unei activități practice propriu-zise.

Teorie - Traductoare pentru măsurarea forțelor și cuplurilor

În principiu măsurarea forțelor se poate face cu orice traductor parametric de măsură a deplasărilor, dacă i se atașează acestuia un element elastic (resort) montat în serie cu forța ce trebuie determinată. Deoarece forța ce acționează asupra elementului elastic îl deformează (între anumite limite) proporțional cu valoarea ei F , aceasta se poate măsura prin intermediul deplasării organului mobil al unui traductor parametric de deplasare (rezistiv, inductiv, capacitiv). Principalele

traductoare pentru forță sunt: traductoare tensometrice rezistive, traductoare piezoelectrice, traductoare magnetostrictive și traductoare rezistive cu rondelile de grafit.

Traductoare tensometrice rezistive

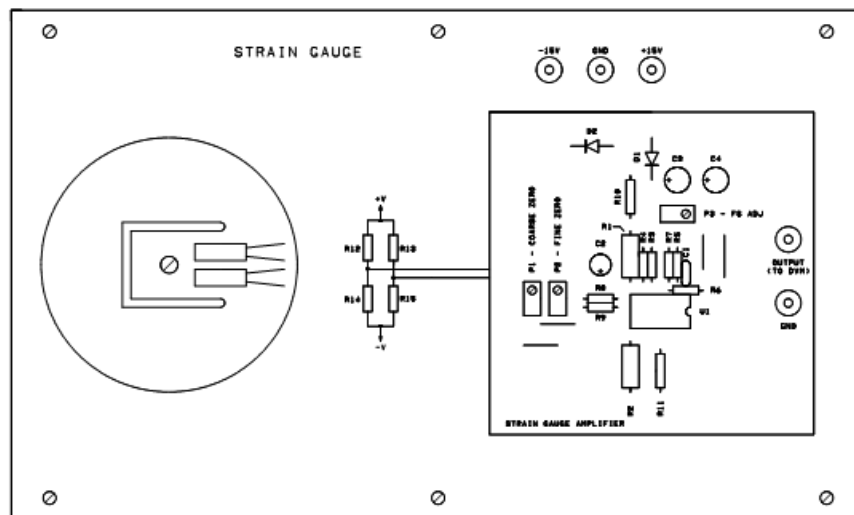

În anumite condiții, această deplasare determină o variație Δl a lungimii firului conductor **1**, și deci, o variație a rezistenței sale electrice R , dată de:
$$\frac{\Delta R}{R} = K \cdot \frac{\Delta l}{l}$$

Laborator - Traductoare pentru măsurarea forțelor și cuplurilor

Studiul platformei Electron **B3510-F** – Modul pentru măsurarea forțelor

Descrierea modului de instruire

În continuare este prezentată în mod detaliat *funcționarea circuitului*:

- Dioda D1 protejează circuitul împotriva inversării accidentale a polarității tensiunii de alimentare. Amplificatorul operațional U1/1 (notat U1-2/4) are intrarea sa pozitivă la aproximativ 2,5V, obținută prin divizorul R4, R3. Ieșirea lui este de asemenea la 2,5V, aceasta fiind și tensiunea pozitivă de alimentare a punții. Deoarece puntea absoarbe un curent destul de mare, rezistorul R1 contribuie la alimentarea sa, ușurând astfel sarcina lui U1/1 (notat U1-2/4). Evident, reglarea tensiunii (stabilizarea ei la 2,5V) este făcută numai de către U1/1 (notat U1-2/4).

- U1/2 (notat U1-3/4) are intrarea de referință pozitivă legată la masă iar ieșirea sa alimentează cu tensiune negativă puntea. În consecință, ieșirea acestui amplificator stabilește un astfel de nivel de tensiune încât punctul B al punții (intrarea negativă a lui U1/2) ajunge exact la zero, pentru a echilibra tensiunea de la intrarea pozitivă.

Pentru că puntea rezistivă este aproape simetrică, tensiunea de alimentare negativă va fi egală ca valoare cu tensiunea de alimentare pozitivă dar de semn opus față de ea.

Ceea ce este mai important este faptul că punctul B al punții este permanent ținut la tensiune nulă (zero volți), cu o precizie excelentă, indiferent de starea de încărcare a bateriei care alimentează circuitul sau de nivelul de tensiune al sursei de alimentare .

- Restul circuitului este destul de simplu.
U1/3 (notat cu U1-1/4) furnizează amplificarea necesară. Câștigul (panta caracteristicii de ieșire) este ajustabil din P3.

EXERCITIUL Nr. 1 – Testarea funcționării sistemului

De fiecare dată când porniți (alimentați) modulul tensiometric lăsați-l cel puțin 10 minute pentru a se stabili. După aceea reglați cele două potențioetre de aducere la zero (reglaj brut, P1 și fin, P2).

Primul experiment constă în testarea funcționării sistemului. Conectați un multimetru digital de curent continuu poziționat pe domeniul de 1V la capăt de scală, între mufa de ieșire și masă. Folosind osciloscopul faceți observațiile necesare consolidării înțelegerii modului de funcționare a circuitului. În particular :

- Măsurați tensiunea la pinul 7 a lui U1/1 (notat U1-2/4) (tensiunea pozitivă de alimentare a punții), cu și fără sarcină.
- Măsurați tensiunea la pinul 8 a lui U1/2 (notat U1-3/4) (tensiunea negativă de alimentare a punții)
- Semnalul în punctul B cu și fără sarcină.
- Semnalul în punctul A cu și fără sarcină.
- Semnalul la mufa de ieșire la care e conectat aparatul de măsură.

ÎNVĂȚAREA PROCEDURALĂ, DIAGRAMA VENN

Prof. ing Cristina Elena MIHAI - Liceul Tehnologic " Dacia" Pitești

Una din componentele esențiale ale curriculum-ului școlar o constituie metodologia didactică, respectiv sistemul de metode și procedee, care asigură atingerea obiectivelor informative și formative ale învățământului. Metoda didactică reprezintă o succesiune de operații realizate în vederea atingerii unui scop, un instrument de lucru în activitatea de cunoaștere, de formare și dezvoltare a abilităților.

Învățarea activă este strategia prin care elevul este ajutat să-și asume responsabilitatea față de propriul proces de învățare, să-și formeze deprinderi de muncă intelectuală, să-și formeze opinii argumentate, să înțeleagă logica argumentelor, să lucreze în cooperare cu alți elevi.

Învățarea activă dezvoltă deci, gândirea critică, creativitatea și responsabilitatea elevului. Elevul învață să-și pună întrebări asupra informației, să selecteze informația, să examineze ideile și implicațiile acestora, să-și examineze cunoștințele, să construiască argumente, să decidă ce este important și ce nu este important, să-și dezvolte capacitatea de comunicare (orală și scrisă), să ia decizii în cunoștință de cauză, să-și descopere propria gândire și să o conștientizeze, să se raporteze la cei din jur și la sistemele lor de gândire.

Predarea tradițională în sensul în care profesorul ține o prelegere, face o demonstrație, iar rolul elevilor este acela de a urmări, nu produce învățare decât în foarte mică măsură.

Dacă elevilor nu li se oferă ocazia discuției, a investigației, a acțiunii și eventual a predării, învățarea nu are loc:

- Învățarea presupune înțelegerea, iar aceasta înseamnă mai mult decât cunoașterea faptelor.

- Elevii construiesc cunoașterea pe baza a ceea ce deja cunosc sau cred.
- Elevii formulează noile cunoștințe prin modificarea și raționarea conceptelor lor curente și prin adăugarea de noi concepte la ceea ce cunosc deja.
- Învățarea este mediată de mediul social în care elevii interacționează unii cu alții.
- Învățarea eficientă necesită preluarea de către elevi a controlului asupra propriei învățări.
- Transferul, respectiv capacitatea de a aplica cunoștințe în situații noi este afectat de gradul în care elevii învață pentru înțelegere și învață cu înțelegere.

Instrumentele cognitiv-constructive din punct de vedere:

1. **strict pedagogic**- reprezinta o categorie speciala de mijloace didactice, pe care elevii o folosesc în rezolvarea unei sarcini cognitive sau aplicative alături de materialele suport disponibile ca:
 - a. texte;
 - b. reprezentări grafice imaginare sau auditiv- vizuale;
 - c. mijloace logico-raționale.
2. **strict constructiv**- reprezintă CONSTRUCTE adica produse ale aplicarii unor metode de cunoastere și învățare a unor concepte, fenomene sau probleme reale astfel încât să se asigure o învățare procedurală. Învățarea procedurală presupune atât o structurare și o dezvoltare a reprezentărilor grafice pe măsura realizării cunoașterii, cât și modul cum se parcurg și cum se rezolvă etapele învățării ca să se înregistreze un progres în înțelegerea și soluționarea sarcinii.

Contrar învățării clasice caracterizată prin transmitere-asimilare-reproducere de cunoștințe, învățarea procedurală reprezintă trepte constructive în rezolvarea sarcinii organizate succesiv:

- a. analiza logică a temei/problemei/sarcinii;
- b. găsirea cuvintelor cheie;
- c. formularea de întrebări de înțelegere și relaționare;
- d. formularea de ipoteze;
- e. organizarea datelor și analizarea lor critică;
- f. vizualizarea în diferiți organizatori grafici, scheme, hărți conceptuale, reprezentări grafice potrivit drumului construcției cunoașterii în variante procedural

Scopul instrumentelor cognitiv-constructive

1. Prin forma de organizare și reprezentare grafică a construirii soluției de rezolvare aceste instrumente:
 - mobilizează elevii
 - le atrag atenția
 - îi determine să caute, să interpreteze, să formuleze ipoteze, să aleagă variante de răspuns, să reflecteze, să prezinte rațional elementele înțelegerii și rezolvării integrale a sarcinii, să dovedească un stadiu al afirmării abilităților și comportamentelor formate.
2. Instrumentele de învățare procedurală duc la un câștig formativ în conceperea și utilizarea lor, îi sprijină pe elevi să înțeleagă ce este o cunoaștere științifică durabilă, le modelează mecanismele mentale implicate cum ar fi : - descrierea, asocierea, compararea, analiza, argumentarea - mecanisme care duc la formarea gândirii critice.
3. Contribuie la căutarea, propunerea schițarea și găsirea unui mod de organizare rațională a treptelor informaționale, progresiv, plecând de la:
 - Scheme logice simple
 - Alcătuirea de rețele cognitive cu termenii cheie identificați,
 - Să aprofundeze hărți cognitive prin adăugarea altor informații, prin stabilirea de relații între informații care să contribuie la rezolvarea sarcinii.

Din categoria instrumentelor cognitiv constructive face parte și Diagrama Venn.

Cheia tehnicii Diagramei Venn rezidă în dezvăluirea integralității unui fenomen prin compararea elementelor componente sau a dimensiunilor componente. Elevii explorează conținutul învățării emițând idei, argumentându-le, exprimând puncte de vedere relevante. Elevii sunt puși în situația de a utiliza un limbaj adecvat, o terminologie centrată pe subiectul analizat, favorizând astfel și capacitatea de sinteză.

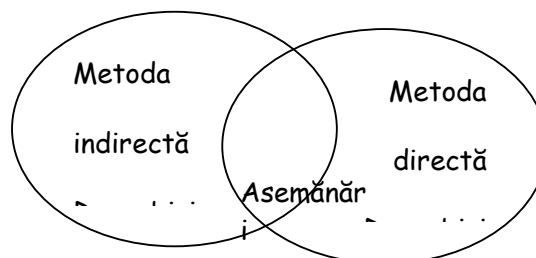
Lucrul cu Diagrama Venn facilitează înțelegerea relațiilor dintre două sau mai multe noțiuni, permite ierarhizarea unor termeni, evidențiază ideile contrastante și cele comune într-o problemă.

Exersarea sarcinilor ce implică Diagrama Venn facilitează:

- ❖ Concentrarea atenției
- ❖ Eficientizarea rezolvării unei probleme sau situații problemă
- ❖ Formarea spiritului de analiză sistematică
- ❖ Tranferarea soluției la o altă situație asemănătoare

Realizarea „diagramei VENN“

- Diagrama VENN este constituită din două cercuri care se suprapun parțial.
- Se folosește diagrama pentru a indica asemănările și deosebirile între două metode de preparare, utilaje, aparate tehnologice etc.
- Se lucrează în perechi, un elev scrie caracteristicile metodei directe, celălalt, caracteristicile metodei indirecte;
- Completează împreună zona de intersecție cu asemănările celor două;
- Asocierea cu alte perechi și compararea rezultatelor;
- Toate diagramele echipelor se afișează pe un poster, pe tablă. Observarea și corectarea greșelilor cu creioane colorate;
- Fac o autoevaluare a muncii cu calificative: Foarte Bine, Bine, Suficient, Slab, Foarte Slab.

Tehnica Diagrama Venn are o scară largă de aplicare, la orice etapă a lecției, la orice tip de lecție, în cadrul tuturor modurilor de organizare a clasei.

În învățarea centrată pe elev, profesorul capătă la prima vedere o „oarecare paloare”, căci elevul este miezul problemei. Cadrul didactic exercită roluri cu mult mai nuanțate decât înainte. Succesul la clasă depinde de competențele profesorului de a crea oportunitățile optime de învățare pentru fiecare elev. Profesorul acționează mereu, dar adecvat și adaptat nevoilor grupului.

Bibliografie

Bontaș, I., Pedagogie, Editura All, București, 1994.

Cerghit, I., Metode de învățământ, E.D.P., București, 1980.

Ionescu, M., Radu, I., Didactica modernă, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995.

Neacsu, I., Instruire si invatare, Ed. Stiintifica, 1990

COMUNICAREA PROFESOR-ELEV

Prof. Dituleasa Mircea – Liceul Tehnologic “Dacia” Pitesti

Fiind un act ce ține de sfera relațiilor interpersonale, actul educativ și eficiența sa se decide pe terenul raporturilor concrete zilnice dintre profesor și elev.

Pentru perfecționarea acestei relații și pentru o mai bună comunicare profesor-elev este necesar să se ia în considerație, pe de o parte, obiectivele educației, iar pe de altă parte psihologia tineretului contemporan, actul educativ fiind un proces de continuă invenție socială.

Relațiile dintre profesor și elevi se concretizează în general în sentimente de simpatie și încredere reciprocă sau dimpotrivă, de antipatie, neîncredere și uneori chiar de ostilitate. Sunt și cazuri în care contactul spiritual dintre profesor și elevi nu depășește zona indiferenței: elevul nu există pentru profesor și nici profesorul pentru elev.

Raporturile dintre profesor și elev nu prezintă numai o latură intelectuală ci și una afectivă. Factorul afectiv are o importanță deosebită asupra randamentului intelectual al elevului. Crearea unei bune dispoziții în clasă reprezintă o condiție necesară pentru evitarea eșecului școlar. Fiecare lecție se desfășoară într-un climat afectiv particular, dispoziția clasei variază în funcție de cea a profesorului. Profesorii trebuie să aibă grijă ca în derularea procesului de învățământ să nu lezeze personalitatea elevului ci să-l ajute să și-o dezvolte.

Relațiile interpersonale cu profesorii au un rol esențial în dezvoltarea individului și a tipului de relații pe care le va stabili ulterior cu alți indivizi de-a lungul vieții. Multe din „datele interne” ale fiecărui individ se capătă în cadrul acestor relații primare. De exemplu, stima de sine. Dacă unui copil i se repetă, sub diverse moduri, mai mult sau mai puțin explicite, că el sau ea nu este capabil de a face un lucru cum trebuie, dacă este criticat tot timpul, dacă este în permanență comparat cu cei care au performanțe mai bune, atunci copilul respectiv va dezvolta o neîncredere în sine, se va îndoii toată viața de propriile lui capacități de a face față, de a se descurca. Iar relațiile pe care le va stabili cu alți indivizi, de-a lungul vieții, vor fi probabil de tip dependent, submisiv, în care va fi tentat să atribuie celorlalți o pricepere, putere și importanță mai mare decât lui însuși.

Relația profesor-elev este una de colaborare, de încredere și de respect reciproc. Elevul nu trebuie să se simtă "controlat", ci sprijinit. Profesorul trebuie să fie mai mult un organizator al situațiilor de învățare și un element de legătură între elev și societate, care mediază și facilitează accesul la informație. Implicarea în egală măsură a elevilor și profesorilor în procesul didactic înseamnă responsabilități împărțite.

În urma studiilor efectuate s-a constatat că o parte din profesori nu reacționează adecvat nici în cazul răspunsurilor bune ale elevilor și nici în cazul răspunsurilor greșite.

Deosebit interes psihologic prezintă reacția acelor profesori care, după opinia elevilor, nu se bucură când aceștia dau răspunsuri corecte, ci dimpotrivă, le pare rău, se arată surprinși, se miră că răspund bine, stau la îndoială dacă să le pună notă, îi ironizează etc. Un profesor care dojenește mai mult decât laudă sau care nu spune nimic atunci când ar trebui să spună, nu folosește suficient criteriile aprecierii pozitive pentru formarea și schimbarea comportamentului elevului.

Profesorii, în aprecierile pe care le fac asupra elevilor trebuie să pună accentul cu precădere pe succesele acestora și să nu facă prognoze descurajatoare, pierzând din vedere perspectiva optimistă a viitorului elevului.

Prin apreciere profesorul trebuie să schițeze o perspectivă. Dacă un profesor spune unui elev că nu va reuși nimic în viață, el nu apreciază numai o situație prezentă, ci exprimă și convingerea lui asupra dezvoltării viitoare a școlarului ceea ce ar putea duce în final la un rezultat nedorit. Performanțele elevului nu numai că nu vor crește, ci vor scădea atât de mult încât ar putea pune în pericol dezvoltarea psihică viitoare a acestuia. De aceea profesorii trebuie să aibă grijă ca în derularea procesului de învățământ să nu lezeze personalitatea elevului, ci să-l ajute să și-o dezvolte, să-l ajute să învețe să gândească singur pentru că atunci când va părăsi băncile școlii să nu depindă de nimeni cel puțin din punct de vedere intelectual.

Neacordând o atenție mai mare modului de distribuire a formelor de întărire a balanței pedepselor și recompenselor, a aprecierii pozitive și negative, se poate ajunge la o depreciere a personalității elevului, atunci când se folosește în mod exagerat dojana, și mai ales, atunci când dojana nu păstrează un caracter limitat („astăzi nu ai învățat lecția”), ci ia forma unei deprecieri globale („ce-o să iasă din tine” sau „degeaba cheltuiesc parinții cu tine”). Nu este deloc întâmplător ca profesorii ce impulsionează elevii mai mult prin laudă, obțin rezultate mai bune în procesul de educație. Aceștia apreciază pozitiv „elevii dificili” chiar și pentru unele progrese minore încercând în felul acesta să dezvolte, în mod permanent, încrederea elevilor în propriile forțe.

Având în vedere că simpatia și bunăvoința naște simpatie și bunăvoință, antipatia și ostilitatea trezesc sentimente de aceeași natură, profesorul trebuie să conducă, să dirijeze aceste

relații și să le structureze pe colaborare. Cu cât formele de penalizare (ironia, ridiculizarea, notele proaste) sunt mai des folosite, cu atât efectul lor scade. Profesorul care cunoaște valoarea aprecierii pozitive nu se va feri de o ușoară supraapreciere a performanțelor elevului, va aprecia un elev mai mult decât merită, spre a-l face să merite pe deplin aprecierea, să se ridice la nivelul aprecierii făcute.

În ceea ce privește comunicarea, avem reguli general valabile. Respectul reciproc și înțelegerea celuilalt fac posibilă o soluționare a conflictelor în care să nu existe învingători sau învinși. Scopul comunicării este ca toți oamenii să învețe să se impună pentru îndeplinirea propriilor necesități, fără a neglija însă nevoile celorlalți, preîntâmpinând astfel dezvoltarea unor sentimente precum frustrarea sau resemnarea. Mai mult, scopul este ca oamenii să se deschidă unii față de alții să-și arate nevoile, sentimentele, dorințele, efectele comportamentului celorlalți asupra lor, în loc să-i analizeze și să-i subestimeze pe ceilalți, să se asculte cu atenție unii pe ceilalți și să îi ajute pe alții să se exprime clar, să soluționeze conflictele într-un mod creator și care să fie pe placul tuturor și să-și dezvolte capacități consultative, pentru a-i sfătui pe ceilalți cum să-și rezolve conflict

HARTA CONCEPTUALĂ

Prof. Poștoacă Lucreția – Colegiul Național ”Zinca Golescu” Pitești

Organizare logică a informațiilor o putem realiza printr-o hartă conceptuală, evidențiind relațiile dintre diverse concepte și idei. Expresie felului în care mintea noastră organizează și asimilează informațiile reprezintă o hartă conceptuală. Utilitatea hărții conceptuale constă în faptul că cel care învață poate avea o viziune de ansamblu asupra informațiilor și poate să își dea seama ce anume stăpânește și ce anume nu știe încă.

În contextul disciplinelor de învățământ, prin termenul de « concept » se poate înțelege:

- o idee abstractă, obținută prin generalizarea unor situații sau fapte particulare;
- o imagine mentală, formată prin generalizare;
- o noțiune generală, în jurul căreia se dezvoltă ideile.

Conceptele se includ în sisteme organizate ierarhic, cu relații multiple de subordonare, coordonare și supraordonare.

Eficiența învățării și formării conceptelor se exprimă prin gradul de funcționalitate a acestora, caracterizat prin capacitatea lor de orientare și transfer în variate contexte problematice.

Înțelegerea relațiilor între concepte în cadrul contextului vizat se realizează prin conceptualizare. Aceasta presupune interacțiunea activă cu mediul, implică *asimilare* (adăugarea de noi experiențe în planul gândirii) și *acomodare* (modificarea punctelor de vedere în diferite situații problemă), nu se referă la *a ști*, ci la *a înțelege*. Conceptualizarea oferă posibilitatea de a utiliza reprezentări diverse ale conceptelor și conștientizarea faptului că aceste reprezentări trebuie alese în conformitate cu contextul problematic dat. Solicită abilitatea elevilor de a da exemple sau contraexemple și de a explica situații problemă.

Înțelegerea conceptuală presupune interconectarea conceptelor, a operațiilor și a relațiilor dintre acestea. Nu este suficient ca elevii să cunoască conceptele; înțelegerea acestora presupune realizarea de conexiuni pentru ca ele să poată fi utilizate eficient în situații dintre cele mai diverse.

Pentru a determina modul în care elevii pot realiza astfel de conexiuni, este utilă întocmirea de hărți conceptuale.

Formal, harta conceptuală este un graf orientat, în care nodurile reprezintă conceptele (termenii importanți), iar arcele sunt legături de determinare între acestea (de la concepte generale spre concepte particulare) care exprimă relația dintre două concepte sau noduri.

Harta conceptuală este o tehnică, o schemă logică de reprezentare vizuală a structurilor informaționale în care se descriu modul de interrelaționare a conceptelor dintr-un domeniu prin noduri și trimiteri prin săgeți.

După modul în care se organizează grafic informația, hărțile conceptuale sunt de următoarele tipuri:

- hărți conceptuale de tip „păianjen” – sunt organizate prin plasarea unui concept-cheie în centrul hărții și sunt evidențiate legăturile între acesta și alte concepte;
- hărți conceptuale „ierarhice” – plasează conceptele în ordinea descrescătoare a importanței lor;
- hărți conceptuale „liniare” – toate conceptele sunt considerate de aceeași importanță, fiind evidențiate doar legăturile de dependență;
- hărți conceptuale „sistemice” – organizează informația asemănător cu hărțile „liniare”, doar că se adaugă „intrările”(modul prin care se ajunge la noile concepte) și „ieșirile” (la ce concepte se poate ajunge, pornind de la cele reprezentate deja).

Disciplina Educație tehnologică vehiculează o serie de concepte (material, produs, tehnologie, energie, transport, comunicare, etc.) care pot fi organizate din perspectiva dezvoltării lor „pe verticală”, după modul în care apar în clase diferite de studiu și astfel se poate obține modelul disciplinei.

Conceptele se înlănțuie între ele formând rețele de noțiuni structurate în diverse categorii. Înțelegerea unui concept este corelată cu înțelegerea unui alt concept.

În continuare este prezentată o hartă conceptuală de tip „păianjen” folosită ca metodă de evaluare a modulului „Transporturi”, la clasa a VII –a.

Activitatea la clasă parcurge următoarele etape:

1. Selectarea conceptelor

Activitatea se desfășoară în clasă, pe grupe mixte formate din câte 5 elevi. Profesorul enunță conceptul-cheie pentru fiecare grupă, astfel:

grupa 1: Transport rutier

grupa 2: Transport feroviar

grupa 3: Transport pe apă

grupa 4: Transport aerospațial.

Elevii au sarcina de a selecta conceptele particulare subordonate acestor concepte generale, urmărind elementele esențiale care definesc activitatea de transport: căi de transport, mijloace de transport, amenajări și construcții speciale.

2. Scrierea conceptelor pe cartoane de formă dreptunghiulară

Activitatea se desfășoară tot pe grupe, elevii decupează cartoanele și scriu conceptele folosind culori diferite. Pentru concepte de importanță egală, din aceeași categorie, se folosește una și aceeași culoare. Se stabilesc de comun acord, pentru toate grupele, culorile destinate conceptelor din categoriile: căi de transport, mijloace de transport, amenajări și construcții speciale.

3. Așezarea cartoarelor pe bancă și imaginarea unor legături între concepte – activitate pe grupe.

4. Aranjarea la tablă a distribuției spațiale a cartoarelor pentru a obține o hartă a conceptelor cât mai sugestivă în ansamblu.

Cartoarele celor patru grupe sunt amestecate. Profesorul așează în mijlocul tablei un carton cu conceptul-cheie vehiculat în acest modul: TRANSPORT. Elevii aleg conceptele imediat subordonate, le plasează pe tablă în jurul noului concept-cheie enunțat și trasează legăturile dintre concepte prin săgeți. Activitatea – frontală – continuă până la epuizarea cartoarelor. Acolo unde profesorul consideră că este cazul, elevii sunt solicitați să definească și să explice unele concepte. O serie de cartoane albe pot fi completate în final dacă există noi propuneri de concepte din partea elevilor.

5. Transpunerea grafică a construcției obținute

Elevii desenează în caiete harta conceptuală, rearanjând distribuția cartoarelor, pentru a obține un ansamblu sugestiv (activitate individuală).

Se evaluează capacitatea elevilor de a organiza informația și de a stabili conexiuni și relații între noțiuni.

Prin exercitarea relațiilor dintre concepte și marcarea efectivă a legăturilor dintre acestea, elevii ajung la organizarea superioară a cunoștințelor. De aceea, întocmirea de către elevi a unor hărți de concepte prezintă câteva avantaje indiscutabile:

- *organizarea structurată a informațiilor*: elevii își pot organiza informația și pot vizualiza conexiuni între concepte aparent independente;

- *sistematizarea și schematizarea cunoștințelor*: relațiile dintre noțiuni sunt puse în valoare, fără a fi necesare alte explicații teoretice;

- *înțelegerea globală a informațiilor*: harta oferă elevului posibilitatea „să vadă pădurea, nu doar copacii”.

Deși au fost concepute inițial ca potențiale instrumente de evaluare, hărțile conceptuale sunt din ce în ce mai mult utilizate și ca instrumente de învățare.

Bibliografie

1. Craig A., Rosney C., Enciclopedie științifică pentru copii, Editura Aquila, Oradea, 1993
2. Iarinca C., Petrescu A., Ciobanu C., Educație tehnologica, manual pentru casa a VII –a, Editura Corint, București, 2001
3. Lichiardopol G., Ghita A., Ghita V., Educație tehnologica, manual pentru casa a VII –a, Editura Corint, București, 2001
4. Manolescu, M., Ghid de practică pedagogică, Unitatea de management a PIR, București, 2006. Singer, M., Voica, C., Didactica ariilor curriculare Matematică și științe ale naturii și Tehnologii, Unitatea de management a PIR, București, 2005

REDRESOARE

Prof. Popescu Maria Cristina – Liceul Tehnologic "Dacia" Pitesti

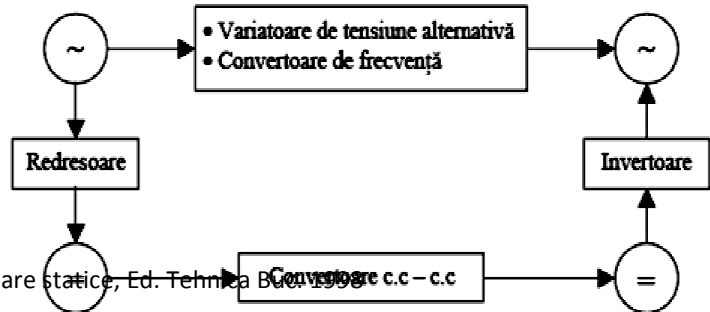
Orice aparat electronic, pentru o bună funcționare, are nevoie de tensiune continuă de alimentare de diferite valori sau utilizarea unor acumulatori (baterii, pile electrice). Fața de circuitele redresoare, acumulatorii (bateriile), au un avantaj datorită portabilității pe care o oferă și lipsa componentelor curentului alternativ.

Redresorul este un convertor static de putere care realizează conversia unei tensiuni alternative (mono sau polifazată) într-o tensiune continuă, sensul conversiei energiei fiind dinspre partea de curent alternativ spre partea de curent continuu.¹

Funcționarea corectă a aparaturii depinde în mare măsură de calitatea și performanțele surselor ce produc tensiunea continuă de alimentare. Aceasta se obține prin conversia tensiunii alternative din rețeaua de distribuție cu frecvența de 50 Hz. Această conversie se realizează cu ajutorul circuitelor de redresare, care au proprietatea de conductibilitate unidirecțională, permițând obținere unui curent a cărui sens este dinspre rețeaua de alimentare spre consumator.

Dacă energia este sub formă de curent continuu(=) și sub formă de curent alternativ(~), există patru tipuri de conversii electric-electric ca în figura 3.1:²

- Conversie alternativ-continuu (redresare)
- Conversie continuu-alternativ (inversie)

¹ Florin Ionescu ,s.a Electronica de putere, Convertoare statice, Ed. Tehnica Bucuresti, 1998

² <http://www.scribd.com/doc/26601029/Redresoare-Comandate-Structura-Monofazata-In-Punte-b2> - Note de curs

- Conversie continuu-continuu
- Conversie alternativ-alternativ

Figura 3.1 Clasele de convertoare electronice

Alimentarea redresoarelor se face de obicei de la rețeaua de energie electrică. Redresoarele de puteri mici (până la 1 KW) se alimentează în curent alternativ monofazat, iar cele de puteri mari se alimentează în curent alternativ trifazat.

Dintre elementele componente ale redresorului, cele electronice trebuie să aibă proprietatea de a conduce unilateral, respectiv să prezinte o caracteristică pronunțat neliniară și să funcționeze în regim neliniar. Se pot folosi diode cu vid (kenotroane), diode semiconductoare, tiratroane, tiristoare.

Cu ajutorul următoarelor tipuri de redresoare poate realiza conversia energiei de curent alternativ în energie de curent continuu.

- necomandate - la care se folosesc doar diode;
- semicomandate - la care se folosesc diode si tiristoare;
- comandate - la care se folosesc numai tiristoare.

În majoritatea surselor (redresoarelor) de tensiune sunt utilizate transformatoare de tensiune (pentru "coborârea" tensiunii de rețea la o tensiune mai mică) care este apoi redresată, filtrată și stabilizată pentru a se obține o sursă stabilizată corespunzătoare³.

Prin redresarea tensiunii alternative se obține o tensiune continuă pulsatorie. Pentru ca tensiunea obținută după redresarea să fie cât mai liniară se utilizează un filtru de netezire și un circuit de stabilizare pentru eliminarea componentelor alternative astfel încât tensiunea obținută să fie o tensiune continuă nepulsatorie cu o valoare constantă (figura 3.2)⁴

³ Ion Dan, Alexandru Moseanu- Redresoare cu semiconductoare, Ed.Tehnică, București 1975

⁴ Florin Ionescu ,s.a Electronica de putere, Convertoare statice, Ed. Tehnica Buc. 1998

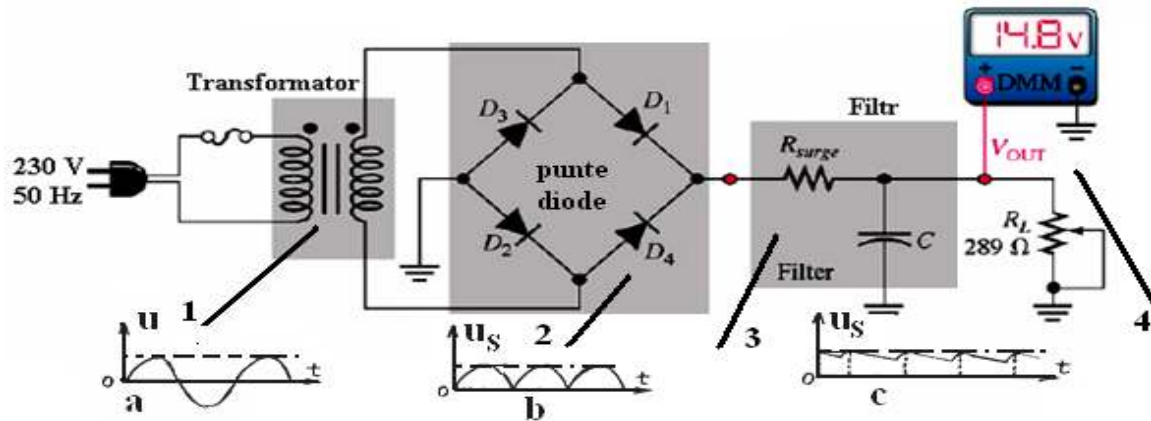

Figura 3.2 Schema bloc a unui redresor și diagramele de timp pentru tensiunile din sursa

- 1- Tr - *transformatorul de rețea*, cu ajutorul căruia se obține în secundar valoarea tensiunii alternative ce trebuie redresată;
- 2- R - *elementul redresor*, cu proprietățile de conducție unilaterală, la ieșirea căruia se obține o tensiune (de un singur sens) pulsatorie;
- 3- F - *filtru de netezire*, cu rolul de a micșora pulsațiile tensiunii redresate, redând o tensiune de forma cât mai apropiată de cea continuă;
- 4- S - *rezistența de sarcină*, pe care se obține tensiunea continuă.

Filtrul de netezire utilizat poate fi filtru : capacitiv, inductiv, rezistiv

Redresoarele se pot clasifica după criterii ca :

- *tipul tensiunii alternative redresate (numarul de faze):*
 - redresoare monofazate;
 - redresoare polifazate (de obicei trifazate);
- *numarul de alternante ale curentului alternativ pe care le redreseaza:*
 - redresoare monoalternanta;
 - redresoare bialternanta;
- *posibilitatea controlului asupra tensiunii redresate:*
 - redresoare necomandate;
 - redresoare comandate sau reglabile;
- *natura sarcinii:*
 - redresoare cu sarcina rezistiva (R);
 - redresoare cu sarcina inductiva (RL);

- redresoare cu sarcina capacitiva (RC).

Unele dintre cele mai simple redresoare sunt cele monoalternanță cu o diode. Utilizând acest tip de redresor se obține o tensiune continuă cu o singură polaritate. Redresoarele monoalternanță au randamentul la jumătate față de cele bialternanță care lucrează cu un randament de peste de 80 %,

PREMISE PSIHOPEDAGOGICE ÎN VALORIFICAREA APTITUDINII MATEMATICE PENTRU OBȚINEREA SUCCESULUI ȘCOLAR

Prof. înv. primar Stan Maria – Școala Gimnazială ”Traian” Pitești

« Nu există pe lume un studiu care să pună mai armonios în acțiune facultățile spiritului decât cel al matematicilor. » J. J. SYLVESTER

Psihologia contemporană acordă o atenție din ce în ce mai mare cercetării aptitudinilor generale și speciale ale omului. Calitățile care fac o persoană aptă pentru îndeplinirea cu succes a unei anumite forme de activitate nu pot fi considerate nici ca produse exclusive ale eredității și nici ca proiecții singulare în conștiință ale lucrurilor și modelelor externe. Calitățile apar ca rezultate ale dezvoltării, ale interacțiunii dintre individ și condițiile sale de mediu socio-economic, științific, tehnic și cultural. Caracterul lor, mai mult sau mai puțin creativ, depinde de felul în care se realizează modelarea potențialităților ereditare de către factorii ambientali, de conținutul și caracteristicile activității de învățare, în primul rând.

Dotația se definește ca un ansamblu de însușiri funcționale ereditare și innăscute care, în urma dezvoltării și a educației, condiționează performanțe înalte în activități de diverse tipuri. (P. Popescu – Neveanu)

Supradotarea e legată de natura sistemului nervos central superior și capacitatea lui de a elabora conexiuni de înalt nivel. (Bogdan T., 1981)

Realizările precoce se pun pe seama unei înalte dotații naturale. După Q.I., sunt socotiți supradotați acei copii care la bateriile de teste de inteligență depășesc punctajul de 120, deci se situează în jurul valorii Q.I.-ului de 120. Dotația are o mai mare importanță pentru reușita în activitățile artistice și sportive, în rest putându-se obține, pe baza exercițiului și educației, performanțe dintre cele mai înalte, în condițiile unei dotații de nivel normal. (*Paul Popescu – Neveanu, 1978*)

La baza înțelegerii procesului de formare și dezvoltare a **aptitudinilor**, în general, a celor matematice, în particular, se află ideea că între conținutul învățării și capacitățile intelectuale și acționale ale copilului există strânse raporturi de determinare, de condiționare reciprocă. Acumularea de cunoștințe, priceperi și deprinderi duce la dezvoltarea și transformarea calitativă a schemelor de cunoaștere și acțiune, iar acestea, la rândul lor, reglează cantitatea și calitatea achizițiilor școlare. **Succesul în învățarea matematicii, pentru performanță**, rămâne dependent de modul de conjugare și armonizare a calităților și proceselor cognitive cu cele afective și motivaționale. O atenție sporită trebuie acordată momentului primar în care se realizează contactul copilului cu matematica, în clasa I, grija pentru cultivarea gustului matematic, pentru problematic, în general. Psihologi și pedagogi din lumea întreagă demonstrează faptul că există încă largi zone ale înțelegerii copilului, care deocamdată nu sunt suficient de bine cunoscute și, ca atare, nici stimulate și valorificate în procesul învățării.

Aptitudinea matematică a devenit o problemă (empirică) începând din antichitate, evul mediu, până în capitalism, când goana după supraprofit a făcut ca principiul «*omul potrivit la locul potrivit*» să devină din ce în ce mai presant.

Problema capacităților mintale ale omului în general, ale omului capabil de performanțe (incluzând și aptitudinile matematice), deși veche de peste un secol (F. Galton, 1869, «*Hereditary Genius*»), continuă să se afle permanent în atenția specialiștilor, ea fiind, indiferent de studiile și rezultatele la care s-a ajuns, un motiv de a pune întrebări și mai puțin de a oferi soluții acceptabile.

Aptitudinea matematică a devenit obiect al cercetării psihologice abia la începutul secolului nostru, ceea ce explică, într-o anumită măsură, rezultatele relativ modeste obținute până acum, în privința cunoașterii și valorificării ei practice.

Considerând pluridimensionalitatea personalității umane, în cadrul căreia inteligența generală, aptitudinile speciale și creativitatea sunt definitorii pentru performanță, există blocaje în depistarea, cultivarea și valorificarea copiilor supradotați (real). Tiberiu Bogdan și Iulian Nica estimează că « circa 5 % din populația școlară o reprezintă copiii supradotați, care nu sunt satisfăcuți de solicitările școlarității. Școala este eminentementă făcută pentru copiii obișnuiți.». Carl Sagan (« Creierul lui Broca », capitolul “O lume care te atrage precum eliberarea” – despre Albert Einstein) întreabă: “Câți Einstieni potențiali au fost poate totdeauna descurajați de examenele prin concurs și de îndoparea cursurilor?».

Există conflicte și probleme pe care copiii supradotați le ridică părinților și educatorilor neavizați. O problemă importantă este și cea referitoare la obstacolele creativității și modalitățile de deblocare, precum și procedeele de cultivare a capacităților individuale și colective.

Printre obstacolele ce blochează creativitatea se numără:

- *autoritatea modelelor, șabloanelor;*
- *rezistența socială;*
- *tradiția, obișnuințele culturale;*
- *autoritatea titanilor în umbra cărora nu se poate înfiripa nici cea mai mică idee (legat de noutatea ei);*
- *autoritatea literei tipărite, oficializate etc.*

Conștient de aceste pericole, Einstein, care s-a ridicat împotriva unei educații rigide, constata cu regret: „Ca să mă pedepsească pentru disprețul meu față de autorități, soarta a făcut din mine o autoritate”.

Elevii capabili de performanțe superioare trebuie să beneficieze de un tratament pedagogic diferențiat. Capacitatea de creație se impune ca o trăsătură importantă asupra dotațiilor. „Creativitatea, la nivelul ei cel mai înalt, este, probabil, la fel de importantă ca oricare calitate umană”.

Ioan Jinga și Ion Negreț susțin că o clasă ideală este o absurditate în sine, opusă uneia dintre trăsăturile fundamentale ale speciei Homo: infinita variabilitate intraspecifică. Tratamentul pedagogic diferențiat al elevilor supradotați este o necesitate, dar „clasa ideală” este o himeră.

Se pot constitui „**clase speciale**”, «**de excelență**», pentru unii elevi capabili de performanțe superioare.

Aptitudinea este un subsistem sau un sistem operațional superior dezvoltat, care mijlocește performanțe supramedii în activitate. Aptitudinea arată ce poate individul, nu ce știe el.

Aptitudinea matematică este o structură relativ unitară distinctă și specifică, formată din mai multe componente (Ioan Berar, “Aptitudinea matematică la școlari”, Editura Academiei Române, București, 1991):

- **capacitatea de orientare în sarcină** sau intuirea esențialului pe baza informării primare asupra problemei ;
- **capacitatea de analiză și sinteză a datelor** (capacitatea de a selecta informația primită, de a sesiza datele necesare, precum și cele superflue și, eventual, lacunare, de a stabili relațiile necesare, logice între datele problemei etc.);
- **simțul sau rigurozitatea logică a judecății** (măsura în care sunt acceptate, respinse sau reținute ca probabile diferitele soluții obținute) ;
- **capacitatea de semnificare** (de simbolizare sau de înțelegere a semnificației limbajului matematic);
- **capacitatea de reprezentare și imaginare spațială** ;
- **operativitatea gândirii** (rapiditatea și corectitudinea generalizării, abstractizării, reversibilității și contragerii sau prescurtării raționamentelor matematice) ;
- **memorarea de numere, figuri, relații și scheme de rezolvare** ;
- **capacitatea de concentrare a atenției** ;
- **atracția pentru problematic** (aspectul motivațional).

Cunoașterea, dezvoltarea și valorificarea aptitudinilor generale și speciale ale omului au fost și continuă să rămână probleme de o deosebită actualitate pentru teoria și practica instructiv – educativă.

Pentru depistarea elevilor cu aptitudini matematice am plecat de la ideea că metoda de investigare este, în același timp, premisă și produs, instrument și rezultat al unei cercetări. În elaborarea și experimentarea sistemului metodic propriu și al celui al lui Ioan Berar, am respectat anumite cerințe de ordin teoretic și practic, care să confere grade acceptabile de fidelitate și validitate :

- ❖ recurgerea la metode relativ obiective de cercetare (observabile, măsurabile ale reacțiilor elevilor la acțiunea directă sau indirectă a diferiților stimuli externi) ;
- ❖ posibilitatea înregistrării datelor;
- ❖ cunoașterea elevilor pe baza influențării active a procesului sau fenomenului investigat (recurgerea la probe formative);
- ❖ folosirea unor teste psihologice și pedagogice, aplicate individual / colectiv;
- ❖ folosirea unor probe formative, aplicate individual.

În urma unei **cercetări** realizate la nivelul unei clase, am ajuns la concluzia că nu există certitudini psihice, intelectuale de realizare a unor capacități care să ducă la aptitudinea matematică, ci numai premise, împlinite prin conjugarea mai multor factori printre care și munca, pasiunea învățătorului pentru această disciplină, pregătirea profesională și tactul pedagogic.

Am observat elevii în timpul activităților desfășurate la orele de matematică și nu numai, la orele suplimentare de matematică, am analizat probele de evaluare, am purtat conversații cu elevii și cu părinții acestora, am efectuat sondaje privind preferințele și interesele elevilor, am făcut corelații între rezultatele obținute la matematică și rezultatele obținute la celelalte discipline școlare de-a lungul ciclului primar, am aplicat, analizat și evaluat probe normative (de aptitudini și cunoștințe), formative etc.

Este datoria morală și profesională a învățătorului să investigheze capacitățile intelectuale și premisele aptitudinilor matematice ale elevilor (mai târziu supradotați în acest domeniu), pentru dezvoltarea acestor premise în cadrul cursurilor, pregătirii suplimentare, muncii diferențiate, cercurilor matematice și pentru orientarea elevilor către școlile superioare cu profil matematic.

De la începutul clasei I am urmărit depistarea potențialelor aptitudini matematice ale elevilor. De multe ori nu a ajuns timpul unei ore, dar dorința de a găsi soluția, și alteori mai multe soluții, punând elevii la muncă intelectuală, la căutări, îndepărtându-i de gândirea rutinieră, au cerut suplimentarea timpului destinat acestui obiect după orele de curs, la cererea copiilor. Ei înșiși au găsit motivația pentru lucrul la matematică. Au simțit satisfacția găsirii soluției și continuată adecvat, această satisfacție are șansele transformării în pasiune pentru matematică, pentru invenție, pentru obținerea a ceea ce

alții n-au reușit să obțină, pentru câștigarea unor punctaje mari sau a unor clasamente bune sau foarte bune la nivelul clasei sau la diverse concursuri.

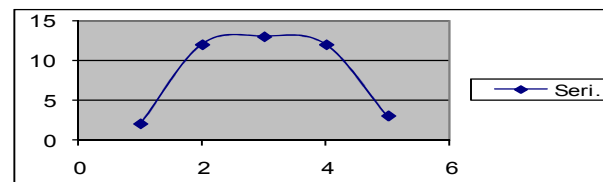
Pentru a investiga aptitudinile matematice ale elevilor unei clase pe parcursul claselor I-IV, am concentrat atenția asupra metodelor frecvent folosite de către învățători:

- ❖ chestionare;
- ❖ teste psihologice, aplicate individual și colectiv;
- ❖ probe normative (de aptitudini și cunoștințe);
- ❖ probe formative, aplicate individual (probleme care nu depind direct de setul de cunoștințe, priceperi și deprinderi, algoritmi stocați în memoria subiectului, ci și de experiența pe care acesta o câștigă în și prin procesul rezolvării ei). Acestea reliefează nu doar ce știe și poate elevul la un moment dat, ci mai ales, capacitatea de a beneficia de experiența dobândită pas cu pas și receptivitatea la ajutorul primit, capacitatea de a fi creativ în situații noi.

Am urmărit și: mediul în care au crescut elevii (urban, rural); sexul (19 băieți și 22 fete); pregătirea școlară a părinților (31,71% din părinți – pregătire superioară și 65,85% din părinți – pregătire medie, 2,44% - pregătire elementară). În urma aplicării probelor despre care am amintit mai sus am ajuns, după numeroase etape (rezultate înregistrate, punctaje - de la 0 la 100 puncte, comparații etc.), la o «**curbă a lui Gauss**» a elevilor clasei, curbă care arată astfel :

5 puncte	5,3 5,67 6 6,33 6,67	7 7,33 7,67 8 8,33 8,67	9 9,33 9,67	10
4,76% din elevii clasei	3 28, 57 %	30,9 5%	28,5 7%	7,14 %

5puncte	5,3	7-	9-	10
	3 -	8,6	9,6	
	6,6	7	7	
	7			

2elevi	12	13	12	3
--------	----	----	----	---

CONCLUZII:

În clasa în care am efectuat **minicercetarea** (clasă eterogenă - 33 subiecți), 31,71% au avut rezultate peste 90 puncte, iar rezultate maxime 7,14%, acest procent depășind procentul de 2% obișnuit, normal. Acest lucru este explicabil prin **orele suplimentare de matematică desfășurate cu clasa**. Bârzea afirmă că a devenit o obișnuință a cadrelor didactice să clasifice elevii dintr-o clasă astfel : 2% - elevi foarte buni; 13% - elevi buni; 70% - elevi mijlocii; 13% - elevi slabi; 2% - elevi foarte slabi.

Pentru stimularea și dezvoltarea aptitudinilor matematice la elevii claselor I-IV este nevoie, pe lângă caracterul înnăscut al acestora, de un efort suplimentar pe parcursul dezvoltării ontogenetice a copilului, cadrul didactic având rolul de a modela premisele ereditare în contactul lor cu diverși factori : mediul familial, nivelul de pregătire, cultură și ambient; contactul cu societatea, cultura, tehnica etc.; pregătirea constantă și de nivel superior atât la clasă, cât și în afara orelor de curs.

A stabili ce pondere au în structura aptitudinilor matematice grupa factorilor ereditari și grupa factorilor de mediu este imposibil. La întrebarea sacramentală, dacă matematician poți deveni sau trebuie să te naști, ipotetic se poate răspunde: **«Matematician obișnuit poți deveni; matematician remarcabil, talentat trebuie să te naști.»** (Krutețki, V. A.)

BIBLIOGRAFIE :

1. Berar Ioan, "Aptitudinea matematică la școlari", Editura Academiei Romane, București, 1991;
2. Jinga Ioan, Negreț Ion , "Învățarea eficientă", Colecția PAIDEIA, Editis, București, 1994;
3. Popovici Doru – Vlad, Balotă Alina, "Introducere în psihopedagogia supradotaților", Editura Fundației HUMANITAS, București, 2004;
4. Sagan Carl, "Creierul lui Broca", Editura Politică, București, 1984.

Succesul școlar-mărturie a eficacității procesului instructiv-educativ

Prof. ing. Tănase Daniela - Liceul Tehnologic "Dacia" Pitești

Noțiunile de succes si insucces școlar

Problema succesului și a insuccesului școlar i-a preocupat în permanență pe psihologi, profesori, părinți, dar și pe unii elevi. Astfel, a existat o încercare constantă de a defini cât mai bine posibil acești termeni.

Dupa Marin Stoica (1996: 154), succesul școlar se definește prin formarea la elevi, în concordanță cu cerințele programelor școlare, a structurilor cognitive (sisteme de cunoștințe) operaționale (priceperi, capacități, abilități), psihomotrice (deprinderi), afectiv-motivaționale si socio-morale (atitudini, trăsături de voință si de caracter). El consideră că succesul școlar trebuie analizat din perspectiva obținerii de către elevi a unui randament școlar superior, care să le permită în viitor integrarea socio-profesională și realizarea ca personalități productive, receptive față de schimbări, inteligente, creative, capabile să ia decizii și sa se adapteze rapid la situații noi.

În opoziție, insuccesul școlar a fost definit prin rămânerea în urmă la învățatură a unor elevi, care nu reușesc să obțină un randament școlar la nivelul cerințelor programelor și al manualelor școlare. El este considerat drept premisa inadaptării la mediul socio- profesional, la nivelul cerințelor acestuia. (Stoica ,1996: 154)

Profesorul Tiberiu Rudică (1998: 299-300) distinge două tipuri de eșec școlar:

a) un eșec de tip **cognitiv**, care se referă la nerealizarea de către elevii în cauză a obiectivelor pedagogice sau educative.

b) un eșec de tip **necognitiv**, care se referă la inadaptarea elevului la exigențele ambianței școlare.

Factorii succesului școlar

În definierea corectă a termenului de succes școlar, acesta nu trebuie considerat drept o noțiune abstractă, fără suport real. Succesul școlar angajează întreaga personalitate a elevului și este dependent de interacțiunea mai multor factori. Dintre aceștia amintim:

1. **Factorii biologici** se referă la starea sănătății organismului, la anumite deficiențe ale analizatorilor, la echilibrul endocrin, la boli organice, tulburări nervoase și de dezvoltare fizică.
2. **Factorii psihologici** includ procesele psihice (cognitive, afective, volitive), însușirile psihice (temperament, aptitudini, interese), fenomene psihice (atenția, limbajul), nivelul de inteligență și de aspirație, atitudinea față de muncă, voința de a învăța.
3. **Factorii pedagogici** se referă la stilul didactic al profesorului, la eficiența metodelor de predare-învățare și evaluare, la proiectarea și realizarea situațiilor de învățământ și la organizarea procesului de învățare etc.
4. **Factorii socio-culturali** sunt mediul psiho-socio-cultural, familial și grupul de prieteni al copilului.
5. **Factorii stresanți** de natură fizică (zgomotul, aer poluat, frig, iluminarea insuficientă, umezeală), de natură fiziologică (boli organice, subnutriție, somn insuficient), de natură psiho-socială (supraîncărcarea, lipsa de antrenament de învățare).

Insuccesul școlar și cauzele sale

Eșecul școlar este o realitate complexă cu care ne confruntăm, el fiind determinat de diferite cauze:

-**cauze psihoindividuale:** anatomo-fiziologice (deficiențe fizice, tulburări endocrine), psihice (nevroze de eșec, hiperemotivitate, apatie, astenie, tulburări afective și de comportament, surmenaj intelectual).

-**cauze socio-familiale:** climatul cultural-educativ, familii dezorganizate, dezinteresul părinților sau cerințe prea mari din partea familiei, atitudinea familiei față de școală.

-**cauze pedagogice:** metode ineficiente de predare-învățare, lipsa de îndrumare a elevului, relația profesor-elev, relațiile dintre elevi, ritmul muncii școlare, lipsa de motivație a învățării, atmosfera nefavorabilă din școală și din societate față de muncă.

Ceea ce trebuie reținut este că insuccesul școlar poate fi prevenit, diminuat sau înlăturat, dacă este la timp identificat pe baza studierii cauzelor, dacă se cunosc fazele acestui proces și se acționează în etape de către toți factorii educaționali, folosindu-se metode adecvate.

Împărtășim părerea lui M. Stoica (1996: 157) care consideră că, un diagnostic corect al insuccesului școlar nu poate fi stabilit decât printr-o colaborare strânsă între medicul școlar, profesorii care predau diferitele discipline de învățământ, dirigintele clasei și familia.

Promovarea succesului școlar poate fi realizată printr-un ansamblu de strategii la nivelul macrosistemului de învățământ, al unităților școlare, al profesorilor și al elevilor.

Diminuarea si combaterea insuccesului școlar

În articolul său, *Devierile comportamentale ale elevilor și combaterea lor. Eșecul la învățătură și prevenirea lui*, profesor doctor Tiberiu Rudică sugerează câteva măsuri de prevenire a insuccesului școlar:

-sporirea rolului învățământului preșcolar;

-stabilirea unor relații strânse de parteneriat între școală și familie, deoarece pentru mulți elevi factorii eșecului școlar se situează în familie, și nu în cadrul contextului școlar;

-sprijinirea școlii, care trebuie să asigure resurse materiale și umane corespunzătoare unui învățământ de calitate: dotarea cu laboratoare și echipamente moderne, cadre didactice calificate și motivate în activitatea lor, programe școlare de calitate, periodic revăzute și îmbunătățite, un climat școlar stimulator etc;

-profesorul reprezintă piesa de bază în acțiunea de asigurare a reușitei școlare. Pentru aceasta, el trebuie să dispună nu numai de o bună pregătire de specialitate, dar și de competență psihopedagogică;

-proiectarea unor acțiuni de orientare școlar-profesională adecvate, care să se desfășoare pe tot parcursul școlarității, dar mai ales la sfârșit de cicluri și la trecerea în viața activă.

Un rol important în obținerea succesului școlar îl are sistemul de recompense și de pedepse, cunoscut drept mecanismul condiționării operante: dacă un anumit tip de comportament este în mod consecvent urmat de recompensă, comportamentul respectiv are o mai mare probabilitate de a se produce din nou. Și invers: comportamentele urmate de consecințe negative se vor manifesta cu o frecvență mai mică.

Posibilitățile de prevenire și de înlăturare a insuccesului școlar sunt dependente, în mare măsură, și de atitudinile de expectanță ale profesorilor și ale părinților în raport cu elevii. Altfel spus, așteptările scăzute ale unui părinte sau profesor în raport cu un elev vor avea ca efect mobilizarea a foarte puține resurse din partea elevului respectiv, mărind astfel probabilitatea eșecului, dar și a sentimentului de ineficiență personală. Dar și suprasolicitarea, derivată din expectanțe exagerate în raport cu un elev, este la fel de periculoasă.

Strategii de responsabilizare a factorilor raspunzători pentru succesul școlar

Lasând la o parte factorii biologici, ce pot fi îmbunătățiți doar în anumite limite (copiii cu deficiențe de auz, de vâz, al căror succes nu poate depăși anumiți parametri), toți ceilalți factori pot fi îmbunătățiți permanent.

La nivelul unităților școlare se impune coordonarea eforturilor conducerii școlii, comisiilor metodice și comitetului de părinți, pentru ridicarea calității învățământului, completarea și modernizarea bazei didactico-materiale, perfecționarea profesională a cadrelor didactice, crearea în școală a unui climat favorabil de muncă, stimularea inițiativei și a responsabilizării corpului profesoral.

În concluzie, considerăm ca școala românească de pedagogie și psihologie nu trebuie să neglijeze studiul aprofundat asupra factorilor care influențează succesul școlar în vederea obținerii randamentului maxim din partea elevilor.

Bibliografie:

1. Cosmovici, Andrei, Iacob, Luminița (coordonatori), ***Psihologie școlară***, Editura Polirom, Iasi, 1998.
2. Rudică, Tiberiu, ***Devierile comportamentale ale elevilor și combaterea lor. Eșecul la învățătură și prevenirea lui*** în Cucos, Constantin, ***Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice***, Editura Polirom, Iasi, 1998.
3. Stoica, Marin, ***Psihopedagogia personalității***, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996.

